

שנעשתה על ידו.

ודחינן: **הכא במאי עסקינן: בכתל מערה,** שמחובר מעיקרו הוא. אבל כותל רגיל, שהוא תלוש ולבסוף חיברו, אפשר שדינו כתלוש.

דיקא נמי שאכן בכותל מערה מדברת הברייתא: **דקתני** "היה צור יוצא מן הכותל" **דומיא ד"קנה עולה מאליו"**. כשם שהקנה הצומח מאליו מחובר מעיקרו הוא, אף הכותל מיירי בכותל המחובר מעיקרו, דהיינו כותל מערה, **שמע מינה**.

תא שמע מהא דדתניא: **נעץ סכין בתוך הכותל ושחט בה, שחיטתו כשרה:**

הרי שאף על פי שהסכין מחובר הוא עכשיו לכותל, מכל מקום, כשרה השחיטה בו משום שהיה מקודם תלוש. ומוכח דתלוש ולבסוף חיברו נחשב כתלוש.

ודחינן: **שאני סכין, דלא מבטל ליה**. אינו מתכוין להשאיר אותו תמיד בתוך הכותל, הלכך אינו נחשב כמחובר. אבל בתלוש שחיברו ומתכוין להשאירו כך לצמיתות, יש לומר שדינו כמחובר.

תא שמע מהא דתניא: **שחט במחובר לקרקע שחיטתו כשרה!** ובסוגיא לעיל [טו ב] העמדנו שכאן מדובר בתלוש ולבסוף חיברו ולכן השחיטה כשרה בו.

ודחינן: **דלמא פרושי קא מפרש לה** שהברייתא עצמה מפרשת בהמשך באיזו מחובר לקרקע מדובר. שהרי לאחר מכן נאמר בברייתא דין דנעץ סכין בכותל והכי קאמרה הברייתא: **מאי מחובר לקרקע**

מאליו, ולכן דינו כמחובר, שהרי הוא מחובר מעיקרו. והא, הסיפא שמשמע ממנה שהכותל נחשב לדבר תלוש, מדברת **בכותל בנין**, היינו, בכותל רגיל שנבנה מאבנים, ולכן דינו כתלוש, משום שכותל זה הוא תלוש ולבסוף חיברו.

והכי קאמר: הכופה קערה על הכותל בשביל שתודח הקערה, הרי זה ב"כי יותן".

הא אם נותן בשביל שיודח הכותל, אין זה ב"כי יותן", לפי שהכותל נחשב לדבר מחובר.

כמה דברים אמורים שהוא נחשב למחובר, **בכותל מערה**. אבל **בכותל בנין**, הרי דוקא אם נותן בשביל שלא ילקח הכותל, הוא **דאינו בכי יותן**, שהרי אין לו כלל רצון בגשמים אלו. **הא בשביל שיודח הכותל, הרי זה בכי יותן**, לפי שכותל כזה נחשב לדבר תלוש, והרי היתה דעתו להשתמש בגשמים אלו לצורך דבר התלוש.

בעי רבא:

ב-טז דבר שהיה **תלוש ולבסוף חיברו לקרקע, לענין שחיטה, מאי** ?האם השחיטה שנעשתה על ידו פסולה כדין שחיטה שנעשתה על ידי דבר שמחובר לקרקע [לדעת האומר שמחובר פוסל בשחיטה] או דלמא נחשב הוא כדבר תלוש וכשרה השחיטה בו.

תא שמע מהא דתניא: **היה צור אבן חדה יוצא מן הכותל, או שחיה קנה עולה מאליו, שלא נטעו אדם אלא צמח מאליו, ושחט בו — שחיטתו פסולה**. וכותל שממנו יוצא הצור הוא דבר התלוש ולבסוף חיברו הרי שתלוש ולבסוף חיברו הוי כמחובר ופסולה השחיטה

הכל שוחטין

של הרישא.

והכי קאמר התנא בברייתא: **סכין למטה וצואר בהמה למעלה**, כשר רק בסכין תלוש, שאז אין לחשוש לדרסה כיון שהשוחט יכול לאחוז בסכין מלמטה, ומוליך ומביא אותה בצואר הבהמה התלוי באויר, והצואר אינו מכביד על הסכין.

אבל במחובר לא כשר בסכין למטה, שמא ידרוס, והיינו כרב ענן.

ואם הסכין למעלה וצואר בהמה למטה, כשר אף במחובר.

רב פפא אמר: לעולם הברייתא כפשוטה, שהסיפא מדברת בשני האופנים של הרישא, ולפי זה כשרה השחיטה במחובר אפילו אם הסכין למטה וצואר בהמה למעלה. ומכל מקום, לא יקשה לרב ענן משום שהברייתא מדברת בעופא, דקליל בשחיטת עוף [ובהמה דקתני בברייתא הוא לאו דוקא], שהוא קל ואין בו חשש שמא יכביד הצואר על הסכין ותיפסל השחיטה משום "דרסה", לכן כשר בו גם אם הסכין למטה. ואילו רב ענן מדבר בבהמה, שיש לחשוש בה שמא יכביד צוארה על הסכין ולכן הוא פוסל כשהסכין למטה.

אמר רב חסדא אמר רב יצחק, ואמרי לה במתניתא תנא: ה' דברים נאמרו בקרומית של קנה, צלע של קנה החתוך לארכו:

אין שוחטין בה — לפי שהקנה כשחותכים בו על ידי שלוחצים עליו הוא מפריש מתוכו קיסמין דקים והם עלולים לנגב את הסימנים שבצואר הבהמה.

שאמרנו שכשרה השחיטה בו? **סכין הנעוץ** בכותל, משום **דלא מבטל ליה**. אבל מחובר שביטלו לקרקע הרי הוא כמחובר אפילו אם היה תלוש מתחילה, ופסולה השחיטה בו.

אמר מר: נעץ סכין בכותל ושחט בה שחיטתו כשרה.

אמר רב ענן אמר שמואל: לא שנו שהשחיטה כשרה על ידי סכין הנעוץ בכותל, **אלא שהסכין נמצא למעלה על צואר הבהמה, וצואר הבהמה הוא למטה מתחת לסכין**, והשוחט מוליך ומביא את צואר הבהמה מתחת לסכין הנעוץ בכותל.

אבל, אם הסכין הוא למטה וצואר הבהמה נמצא למעלה על הסכין, פסולה השחיטה משום **דחיישינן שמא** בגלל כובד הצואר על הסכין ידרוס את הסימנים, דהיינו שהצואר יחתך בבת אחת לפני שיספיק השוחט להוליך ולהביא את הצואר על הסכין שעל ידי כן נפסלת השחיטה משום "דרסה".

ומקשינן: **והא קתני בברייתא שהובאה לעיל** [טו ב] **בכל שוחטין בין בתלוש בין במחובר בין שהסכין למטה וצואר הבהמה למעלה בין שהסכין למעלה וצואר בהמה למטה**: ומשמע לכאורה, כי מה שנאמר בסיפא בין שהסכין למטה, אמור על שני האופנים שכתובים לפני כן ברישא, דהיינו, שבין בתלוש ובין במחובר, בכל אחד משניהם כשר, בין בסכין למטה ובין בסכין למעלה. וקשיא לרב ענן שפוסל במחובר אם הסכין למטה?

ומתריצין: **אמר רב זביד**: לא כך הוא פירוש הברייתא, אלא **לצדדין קתני**, היינו, שכל אחד מהאופנים של הסיפא, כשר באופן אחר

ואין מלין בה — שהקיסמין עלולים לנקב את הגיד.

ואין מחתכין בה בשר.

ואין מחצצין מנקים בה שנים, שהקסמין עלולים לחדור לבשר ולנקב את הבשר שבין השנים.

ואין מקנחים בה, שלא ינקבו הקיסמין את המעיים.

ומקשינן: **קתני אין שוחטין בה, והתניא: בכל שוחטין, בין בצור בין בזכוכית בין בקרומית של קנה?**

ומתריצין: **אמר רב פפא: ברייתא זו שמתרת לשחוט בקרומית של קנה, מדברת בסימונא דאגמא קנה הגדל באגמי מים שאינו מפריש קיסמין.**

עוד שנינו: **ואין מחתכין בה בשר.**

רב פפא היה מחתך בה קרבי דגים משום דזיגוי צלולים הם ואם יכנס בהם קיסם הוא נראה לעין.

רבה בר רב הונא היה מחתך בה עופא משום דרכיך, שהבשר הוא רך ואין צורך ללחוץ על הקנה בשעת החיתוך ובאופן כזה אינו מפריש קיסמין.

עוד שנינו: **ואין מקנחין בה.**

ומקשינן: למה צריך לאסור הקינוח בקנה משום חשש קיסמין? **תיפוק** ליה שהוא אסור משום דאמר מר: **המקנה בדבר שהאור האש**

שולטת בו, שבכחה לשרפו, שיניו, שיני הפה והשינים של המעי התחתון, נושרות! והרי הקנה הוא דבר שהאור שולט בו?

ומתריצין: **אמר רב פפא: קינוח פי מכה קאמרינן שאסור**, משום חשש קיסמין שלא ינקבו את המכה.

שנינו במשנה: **הכל שוחטין ולעולם שוחטין.**

ומבארין: **"הכל שוחטין"** כך פירושו: **הכל בשחיטה**. כלומר, את הכל צריך לשחוט, ואפילו עוף שאינו כתוב בתורה במפורש, שהרי נאמר רק "וזבחת מבקרך ומצאנך". (124)

והא דקתני במשנה **"לעולם שוחטין"**, דהיינו שלעולם מותר לשחוט על מנת לאכול מהבשר.

ודנה הגמרא: **מאן הוא התנא** ששנה זאת? כלומר מי הוא התנא שלשיטתו יש כאן חידוש שהרי לכאורה הדבר פשוט.

ומתריצין: **אמר רבה: רבי ישמעאל** היא, דתניא: **כתיב "כי ירחיב ה' אלהיך את גבולך כאשר דבר לך, ואמרת אוכלה בשר, כי תאווה נפשך לאכול בשר. וזבחת מבקרך ומצאנך"**.

רבי ישמעאל אומר: לא בא הכתוב הזה אלא להתיר להם כשיבאו לארץ ישראל, אכילת בשר תאוה. כלומר, בשר חולין מבלי שיקריב קודם את הבהמה לקרבן שלמים.

שבתחילה כשהיו במדבר **נאמר להם בשר תאוה**, אלא כל מי שרצה לאכול בשר היה

מאי טעמא אישתרו לשחוט בהמה מבלי להביאה לקרבן? משום דהווי מרחקי ממשכן שהארץ היא רחבת ידיים והיה קשה לרחוקים לבא למשכן או לירושלים בכל עת שירצו לאכול בשר על מנת להקריב שם קרבן.

ובל שכן השתא, לאחר שגלו מארץ ישראל, א-א דארחיקו להו טפי, כלומר, שאין כלל אפשרות להקריב קרבנות, הרי ודאי שיש להם להיות מותרים לשחוט בהמת חולין, ולמה צריכה המשנה להשמיענו זאת?

ומתרצינן: אלא אמר רב יוסף: משנתנו, דקתני "לעולם שוחטין", רבי עקיבא היא.

דתניא: כתיב "כי ירחק ממך המקום אשר יבחר ה' אלהיך לשום שמו שם וזבחת מבקרך ומצאנך" —

רבי עקיבא אומר: לא בא הכתוב הזה אלא לאסור להם כשיבאו לארץ ישראל, אכילת בשר נחירה, מבהמה שאינה שחוטה אלא שהרגו אותה [ולשון "נחירה" — שהדרך להרוג את הבהמה על ידי שקורע אותה מהנחיריים עד החזה].

שבתחילה, קודם שבאו לארץ, הותר להן לאכול בשר נחירה, כדמוכח ממקרא זה. שרק כשירחק ממך המקום, מאז שיבאו לארץ ישראל, נצטוו על "זבחת מבקרך", ומשמע שעד אז היו מותרים לאכול בשר ללא שחיטה, ועכשיו, משנכנסו לארץ ישראל, נצטוו על השחיטה, ונאסר להן בשר נחירה.

יכול לאוכלו רק על ידי שהביא בהמה למשכן, והקריב אותה לקרבן שלמים, והיה אוכל מבשרה אחר זריקת הדם והקטר החלבים כדין שלמים שנאכלים לבעלים. ואם היה שוחט בהמה שאינה קרבן מחוץ למשכן היה עובר על מה שנאמר "ואל פתח אהל מועד לא הביאו... ונכרת האיש ההוא".¹²⁵ ועכשיו, משנכנסו לארץ, הותר להם מן המקרא הזה לאכול בשר תאווה על ידי שחיטה בלבד.

ומסיק רבה בכיאר משנתנו אליבא דרבי ישמעאל: ועכשיו שגלו מארץ ישראל יכול יחזרו לאיסורן הראשון כפי שהיה קודם שבאו לארץ ישראל ולא יהיו מותרים לשחוט בהמה של חולין? לכך שנינו במשנתנו "לעולם שוחטין" שאפילו לאחר שגלו מותר לשחוט בהמת חולין ולאכול בשרה.

מתקיף לה רב יוסף: אם כן שהמשנה לא באה ללמדנו חידוש בהלכות שחיטה אלא להתיר אכילת בשר חולין בחוץ לארץ האי "לעולם שוחטין" דקתני במשנה אינו מדויק. שהרי "לעולם שוחטין ואוכלין" מבעי ליה למיתני, שהרי עיקר החידוש הוא בזה שמותר באכילה?

ועוד קשה. איך היינו יכולים לטעות ולומר שיאסר לשחוט בהמת חולין לאחר שגלו. והרי אדרבה, מעיקרא כשהיו במדבר מאי טעמא איתסר בהמה של חולין? משום דהווי מקרבי למשכן והיו יכולים בקלות להביא כל אחד בהמתו למשכן להקריבה לשלמים ולאכול בשרה. ולבסוף שנכנסו לארץ ישראל